

Fig. 1. Gershøj. Ydre, set fra Syd.

E. M. 1945

GERSHØJ KIRKE

VOLBORG HERRED

Kirken, der er *Anneks* til Sæby, var i katolsk Tid viet til *S. Laurentius* (sml. Alterkalk). Ejendomsforholdene efter Reformationen falder sammen med Hovedkirkens (sml. Herskabsstol og Klokke Nr. 2). Kirken overgik til Selveje 1. Januar 1911.

Øst for Kirken ved Stranden findes en *S. Laurentii Kilde*, hvortil man langt op i 1800'rne valfartede *S. Hansaften*¹.

Kirken ligger paa et fladt Terræn i Byens nordøstre Udkant, i det lille Sogns østligste Del og ud mod en af Roskildefjordens Vige. Kirkegaarden hegnes af Kampestensdiger, mod Syd dog af Kampestensmur; vestlig i denne er der en gotisk Portal af Munkesten med Køreport og Sidelaage, begge højt fladbuede og med Fals til begge Sider. Portalens syv lave, stærkt flikkede Kamtakker er af forskellig Bredde; de ni uensartede Højblændinger har sikkert oprindeligt været spidsbuede, men er nu noget ændrede.

Bygningen bestaar af romansk Kor og Skib med tre gotiske Tilbygninger: Vaabenhus foran Skibets Syddør, en Vestforlængelse og et Taarn i Vest. Der har været et †Kapel paa Skibets Nordside og et †Sakristi Nord for Koret. Orienteringen har sydlig Afvigelse.

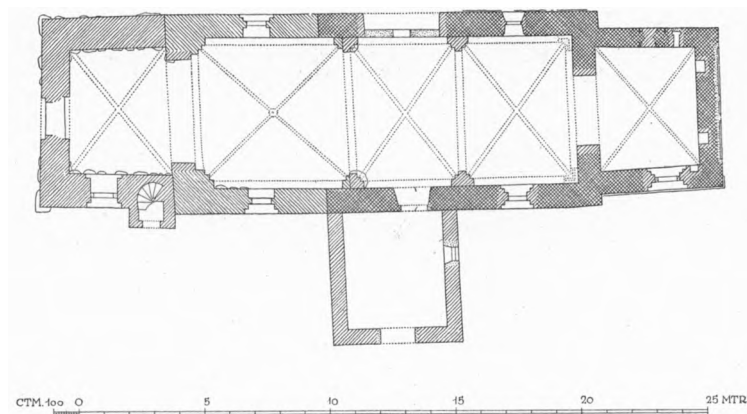

Fig. 2. Gershøj. Plan. 1:300. Maalt af C. G. S. 1932.

Det romanske Anlæg, Kor og Skib, er bygget af *Fraadsten* i forskellige Størrelser, men lagt i regelmæssige Skifter; nogle Flager er kun 3 cm høje, men der er Blokke paa indtil 30 cm; Hovedmaalene er dog 5—10 cm i Højden. Med Undtagelse af Vestgavlen er hele den ældste Kirke bevaret, og mod Nord og Syd ses stadig Rester af en 5—7 cm fremspringende Skraakantsokkel paa Kor og Skib. Skibets romanske Murhøjde over Sokkelen er ca. 4 m. Fra Korets Tagrum iagttages endnu den oprindelige Murbehandling paa Triumfgavlen; Fugemørtelen er strøget ud over Stenene uden dog at dække dem helt, og heri er der indridset en skødesløs Kvadrang, som kun nogenlunde følger de virkelige Fuger. Ydermurene har sikkert allerede fra første Færd staaet pudsede, og indvendig er der et fint, glat Pudslag, der har tjent som Underlag for romanske Kalkmalerier.

I Korets Nordmur ses et tilmuret, rundbuet Vindue, udvendig ca. 60 cm bredt, indvendig ca. 70. Skibet har sikkert haft to Vinduer i hver Langmur, af hvilke eet ses vestligt i Sydmuren, et andet østligt i Nordmuren, det første synligt fra Vaabenhusets og Skibets Loft, det andet stadig i Brug, ud- og indvendig 68 cm bredt, men i gotisk Tid gjort spidsbuet. Norddøren er slugt af Arkaden til det nu nedrevne gotiske Kapel, men Syddøren viser endnu saa temmelig den oprindelige Ordning med Fals og indvendige Smige. Den er ca. 114 cm bred i udvendig Murflugt og rundbuet, men ved Indsætning af en nyere, firkantet Dørkarm er Buen blevet tilmuret; indvendig er Døren afdækket med nyere Planker. — I det *Indre* er Korbuen udvidet og Kragbaandene forsvundet. Foruden de romanske Kalkmalerier viser ogsaa en Egebjælke, der ligger paa Plads op ad Triumfmurens Vestside (20 cm høj, 15 cm bred) og paa Undersiden har Spor af Søm, at Kirken oprindeligt har haft fladt Loft med Beklædning paa Undersiden af Bjælkerne. — Udvendig paa Korets Taggavl ses Spor efter et Kors, der synes at være hugget i Relief i en *Fraadsten*.

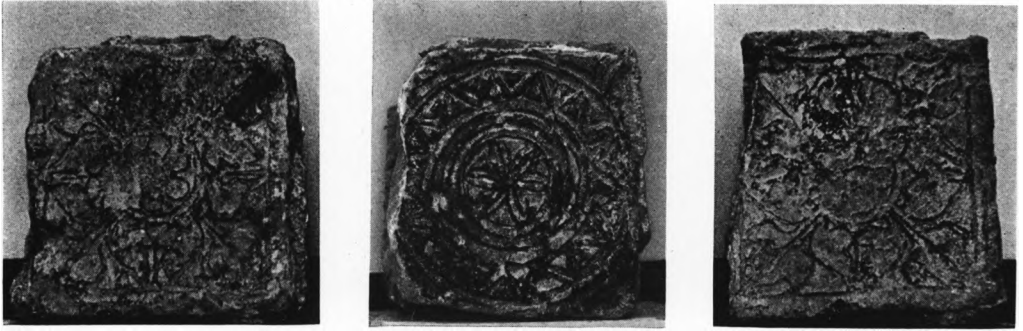

Fig. 3—5. Gershøj. Senmiddelalderlige Gulvfliser (S. 949).

Paa begge Sider af Triumfmuren ses Aftryk fra Korets og Skibets romanske *Tagværk*, der i Koret har ligget 35—40 cm under det nuværende Tagværk, mens det i Skibet har haft samme Højde som det moderne Tag. I Triumfmurens Østside ses Hullet efter Korets Rygaas, og over Spæraffrykkene iagttages en 6—14 cm dyb, smal Fure i Murværket, Aftryk fra den oprindelige Tagafdækning af flade Munketegl (Tagpander) eller Tagspaan².

Omdannelser og Udvidelser. Det ældste sekundære Bygningsarbejde, der kan paavises, er Indbygningen af *Korets Hvælv*, der maaske allerede er sket o. 1350; det har Kvartstens Ribber og de Halvstens Kapper er indhugget i Murene (sml. Kirkerup Korhælv S. 747); der er firkantede Trækhuller i to af Kapperne. Paa Oversiden er Hvælvet næsten kuppelagtigt og meget lidt indskaaret; ingen Overribber.

O. 1400 blev *Skibet overhvælvet* med to Fag Krydshvælvinger, hvis dobbeltfalsede Piller har Helstens Fremspring for Buer og Halvstens for Ribber. Pillerne har et 2—3 Skifter højt, retkantet Sokkelfremspring og to omløbende Kragbaand, øverst et Skifte med hullet Underkant og derunder, med et Skiftes Mellemrum, en Halvsten tyk Rundstav. Det er dog kun det mellemste Pillepar, der har hele denne Udformning; i Vesthjørnerne findes kun det øverste Kragled, med sjusket Profil, hvad der kan skyldes senere Pudslag, og i de østre mangler Pillerne helt — sandsynligvis for at give Plads til †Sidealtre. Ribberne er Halvstens, og to Kapper i hvert Hvælvingsfag har firkantede Trækhuller. Paa Oversiden er Hvælvene ret flade og kun svagt indskaarne, Helstens forneden og Halvstens foroven. Vestligt i Vesthvælvets søndre Kappe er der en fladbuet Lem til Loftet, nu tilmuret med smaa, røde Sten.

I Sammenhæng med Hvælvslagningen er Korets Mure blevet forhøjet med i hvert Tilfælde 3 Skifter Munkesten, Korets og Skibets Langmure fik Retkantgesims og Gavlene Kamtakker; Korets, der repareredes 1666 (Rgsk.), er nu nedtagne, men fra samme Tid stammer rimeligvis et Blændingsbaand, anbragt i Højde med Korvinduets Vederlag, afbrudt af en Rundblænding samt en Del

P. N. 1919

Fig. 6. Gershøj. Alterkalk 1377 (S. 950).

af de spredte Udbedringer af Murværket med Munkesten. Af Skibets 11 Kamtakker har den øverste en Cirkelblænding. Fra Overhvælvningen hidrører sikkert ogsaa de spidsbuede, ud- og indvendig falsede Vinduer i Kirkens Sydside, og det delvis bevarerede romanske Vindue i Skibets Nordmur er vel samtidig blevet omdannet. I Korets Vægge findes flere smaa Gemmenicher, middelalderlige, men ellers af uvis Alder. Det samme gælder en lille, lavtsiddende, udvendig falset Glug i Korets Nordmur; nær ydre Murflugt, hvor Gluggen er tilmuret med Munkestensbrokker og gule Sten, er der et oprindeligt Jerngitter.

Vaabenhuset foran Syddøren er af Munkesten. Baade Dør og Vinduer er fornyet, men over den første ses Stikket fra et spidsbuet Spejl, der skærer sig op i et Savskifte, som lø-

ber under Taggavlens tre spidsbuede Høj blændinger, der er to Sten brede med halvanden Stens Mellemrum; Gavlen har syv Kamtakker og Flankemurene Savskifte under Falsgesims. Det Indre er pudset og dækket af nyt Bjælkeloft.

Vestforlængelsen. Efter den sidste Overhvælvning, sikkert endnu i 1400'rne, er Skibet blevet forlænget ca. 6,1 m mod Vest. Materialet er Munkesten over Syld af rejste Kampesten og med et Par Bælter af Fraad- og Kampesten. Vestgavlen ses fra Taarnets Mellemstokværk; den har syv spidsbuede Højblændinger med pudset Bund (sml. Sonnerups Vestforlængelse S. 894), to Sten brede og med een Stens Mellemrum. Da de ridsefugede Overvægge staar blanke, er det sandsynligst, at Hvælvet her er oprindeligt, til Trods for at det har Helstens Skjoldbuer mod Væggene. Den østligste Kappe hviler paa det romanske Skibs vestre Skjoldbue, der nu tjener som Gjordbue mellem de to Fag. Hvælvingspillerne, der har Helstens Fremspring for Buerne og Halvstens for Ribberne, har Kragbaand med skraa Underkant. Ribberne er kun Kvartsten brede og samlet i et Topkvadrat; der er Trækhuller i alle Kapper. Paa Grund af Rummets Størrelse er Hvælvet ret højt; det har Helstens Overribber.

Den yngste gotiske Tilbygning er *Taarnet*, hvis Murværk er opført i et noget uregelmæssigt Munkeskifte over ud- og indvendig fremspringende Kampestenssyld; i Nordmuren er der anvendt en Del Kampesten, dels ordnet i Bælter, dels spredt mellem Munkestene. Det samtidige Krydshvælv har Halvstens Ribber, der forløber i Hjørnerne; paa Oversiden er der kvadratisk Topforstærkning og Halvstens Overribber. Det gamle, fladrundbuede Vindue i Syd er bevaret, men mangler een Fals i Lysningen, og den ligeledes fladrundbuede Vestdør er tilmuret med Kamp og Munkesten. Taarnarkaden er bredt spidsbuet og har skraakantede Kragbaand, af hvilke det søndre er ført et Stykke ind paa Øst- og Vestsiden.

Trappehuset i Syd har fladbuet Dør og Loft af udkragede Binderstik, rund Spindel og uregelmæssigt murede Trappetrin. Mellemstokværket er mørkt. I Klokkestokværket er der mod Øst, Syd og Vest to fladbuede, til begge Sider falsede Glamhuller, mens der mod Nord kun er eet Glamhul af samme Form.

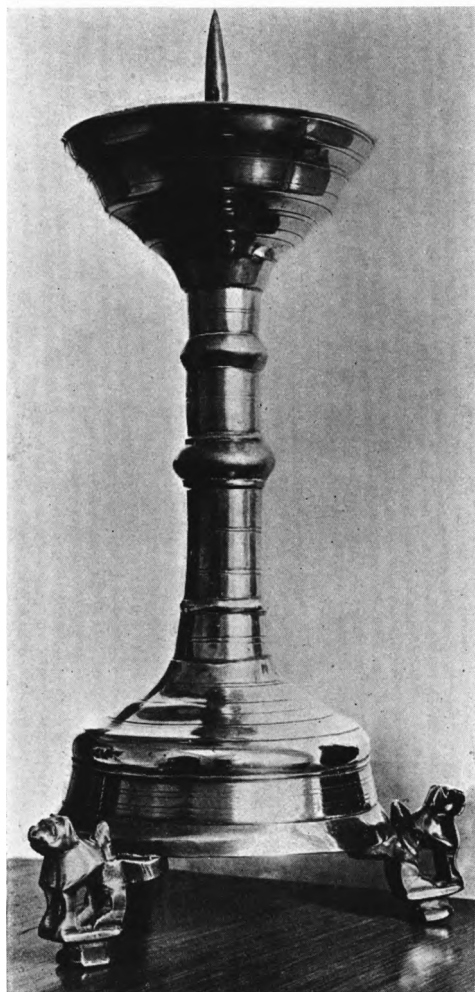
Flankemurene har Bloktandgesims, Taggavlne ni Kamtakker og samme

Antal aftrappede Højblændinger med pudset Bund; Midtblændingen er tvillingdelt af en Halvstens Stav.

Paa Skibets Nordside, ud for den gamle Norddør, har der ligget et senmiddelalderligt *†Kapel*. Om dette minder den 3 m brede, spidsbuede Arkade, der staar som udvendig Blænding, lukket med en Munkestensmur, i hvilken der er brudt et nyt, rundt Vindue.

Der synes ogsaa at have været et *†Sakristi*, til hvilket en nu tilmuret, fladbuet Dør midt paa Korets Nordside har ført.

Gulvfliser (Fig. 3—5). I Gulvet omkring Døbefonten ligger en Del senmiddelalderlige, glaserede Fliser, ca. 15x15 cm, med fordybet Ornamentik. Der er to forskellige Mønstre, det ene en Karvesnitroset, indskrevet i fire kon-

Erik Zahle 1919

Fig. 7. Gershøj. Alterstage (S. 951).

centriske Cirkler, af hvilke den tredie og fjerde yderste indrammer en Bort af skiftevis modvendte Trekanter; i Hjørnerne er der Blomsterknopper; et *Eksempel er i Nationalmuseet. Den anden Slags er firdelt om et rundt Midtfelt med Blomsterroset, og de fire Felter er dekoreret med store, symmetriske, fligede Treblade. Af begge Typer findes Ekspl. med rød, rødbrun og grøn Glasur.

Alle Kirkens Bygningsafsnit staar rødkalkede, men stærkt afskallede, med hvidtede Gesimser, Blændinger og Indfatninger. Af Tagværkerne er kun Taarnets middelalderligt, Dragerstolstype, af Eg og med Konger, som er indmurede i Gavlene. Korets Tagværk indeholder adskillige Stykker af et middelalderligt Egetagværk, men helt omsat. Paa Nordsiden af Korets og Skibets Tage ligger gamle Munketegl stedvis med Rester af Glasur; ogsaa Kamtakkerne har for største Delen Munketegl. Kirkens øvrige Tagflader er hængt med Vingetegl.

KALKMALERIER

Paa Skibets Overvægge over Hvælvingerne ses Spor af romanske Kalkmalerier fra 1200—50. Paa Nordvæggen umiddelbart under de bevarede Loftsbjælkehuller ses en perspektivisk tegnet Frise, og paa Triumfvæggens sydlige Del er der øverst en Bort af hjerteformet omskrevne Palmetter, hvorunder der skimtes fire gloriekransede Hoveder, sikkert hørende til en Apostelfrise. Figurernes ringe Størrelse tyder paa, at der har været to Billedrækker over hinanden. Farverne er rødbrunt, gult, grønt, blaat og maaske sort. Konturerne er rødbrune.

INVENTAR

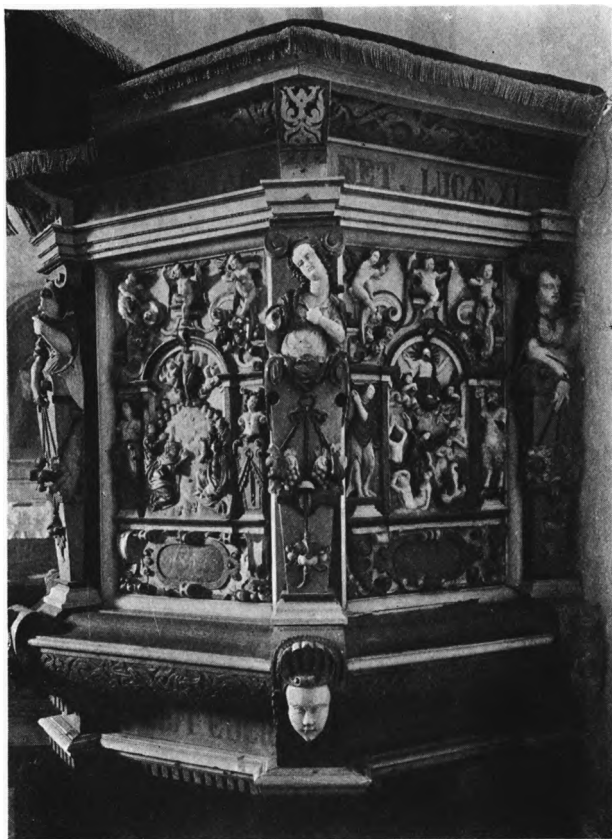
Alterbordet er muret af Munkesten, Løbere med enkelte Petringer, op ad Korets Østvæg; Fugningen er ny. Det øverste Skifte rager 2 cm ud over For-kanten. Det er 115 cm højt, 160 bredt og 129 dybt. I Nordsiden er der en foroven svagt buet Gemmeniche, tre Skifter høj, 55 cm bred og ca. 30 dyb, i Sydsiden en moderne udvidet Niche.

†*Sidealtre*, se ovenfor S. 947.

†*Alterklæde*, sort, omtales i Inventarfortegnelsen fra 1644.

Altertavlen er et Maleri forestillende Kristus og de smaa Børn, signeret A. Thomsen 1846, i samtidig, fladbuet Ramme.

Altersølv. Kalk (Fig. 6), gotisk, fra 1377. Den runde Fod har ved en Reparation 1800 faaet delvis fornyet Standkant med en Række gennembrudte Kors. Paa Oversiden er der en toliniet Minuskelindskrift i Relief med kryds-skraveret Bund: »Calix ecc(lesi)e beati Laurencii in Geshø factus et completus anno Dom(in)i mcccclxxvii in quadregesima« (»Kalken til den salige Laurentii Kirke i Geshø blev gjort og fuldendt i Herrens Aar 1377 i Fasten«). Ved Over-

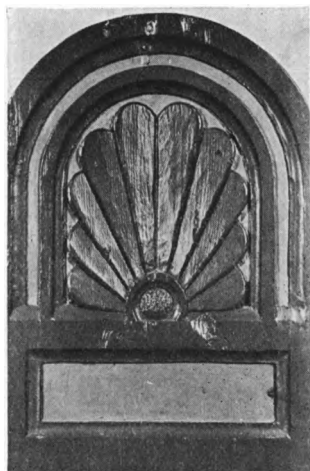
Hude fot.

Fig. 8. Gershoj. Prædikestol, malet 1625 (S. 953).

gangen til det runde Skaft er der flere Smaarundstave. Knoppen er foldeværksagtig med vekselvis skarp- og fladryggede, lodrette Vulster, der ledsages af smaa Rundled. Det øvre Skaftled og det svære Bæger, der efterligner den oprindelige Form, stammer fra 1800. Under Kalkens Fod er indprikket: »Repareret 1800«. Disk, fundet i et Rum bag Alteret, noget beskadiget, men istandsat 1925. Paa Randen er graveret et Kristushoved med Korsglorie, indfattet i en Cirkel. I Brug er nu en Kopi med graveret Indskrift paa Latin: »Dette er mit Legeme. I Herrens Aar 1910«. Oblatæske fra Slutningen af 1800'rne, med Filigranornamenter, svarende til den i Sæby (S. 936).

Alterstager (Fig. 7) af sengotisk Type, 32,5 cm høje, hvilende paa tre Løver, der er anbragt paa smaa Konsoller. Fod- og Lyseskaal har konisk Form med svage Profiler, Cylinderskaftet tre Ringe, den midterste og største rundet med ledsagende Bistave, den øvre nærmest spidsoval og den nedre en lille Rundstav.

Røgelsekar, sikkert fra sidste Halvdel af 1200'rne, af Malm, med halvkugleformet Underdel, som hviler paa en lille Keglestubfod. Overdelen er formet

E. M. 1945

E. M. 1945

E. M. 1945

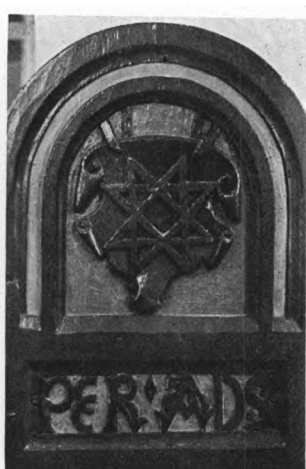
Fig. 9—11. Gershøj. Topstykker af Stolestadegavle (S. 954).

E. M. 1945

E. M. 1945

E. M. 1945

Fig. 12—14. Gershøj. Topstykker af Stolestadegavle (S. 954).

som en Korskirke (sml. Sæby S. 938) med høje, rundede Skraagavle, der har tre Vinduer over fire Cirkelglugger. Laaget krones af et firesidet Taarn med Korsspir. Stænger er tilsat 1925. Ophængt i Koret.

Døbefont, romansk, af Granit. Den glatte, cylindriske Kumme, 84 cm i Tv., har konisk Underdel og mangler Afløb. Foden er keglestubformet med Skaftvulst. Indtil 1925 stod Fonten i Taarnrummet, som var indrettet til Daabskapel og adskilt fra Kirken ved et Panelværk med 2x3 Fyldinger fra samme Værksted som †Præstestols Gavle. Nu i Skibets Nordøsthjørne.

Daabsfad fra 1580, af Messing, 42,5 cm i Tv., skænket til Kirken 1655 af Sognepræsten Hans Pedersen (Rgsk.). Paa Randen er graveret to Vaaben-

E. M. 1945

E. M. 1945

E. M. 1945

Fig. 15—17. Gershøj. Topstykker af Stolestadegavle (S. 954).

E. M. 1945

E. M. 1945

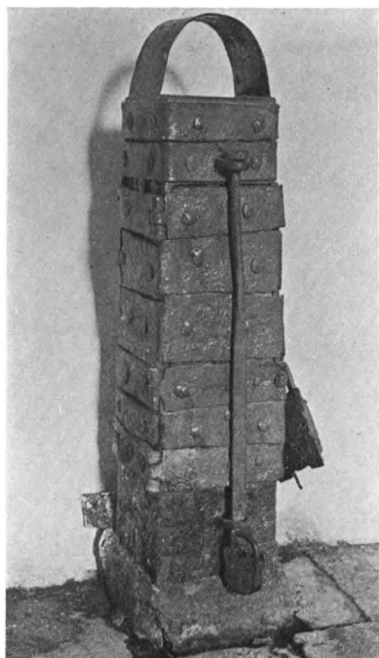
E. M. 1945

Fig. 18—20. Gershøj. Topstykker af Stolestadegavle (S. 954).

skjolde med Skram- og Daa-Vaaben, Bogstaverne I S og H D (Jørgen Skram til Tjele gift 1580 med Hilleborg Daa) samt Aarstallet.

Daabskande fra Midten af forrige Aarhundrede, af Tin.

Prædikestol (Fig. 8) i Renaissance, med malet Aarstal 1625, udført i Brix Snedkers Værksted, men præget af hans Svende, idet Hermerne adskiller sig fra Brix's baade i Type og Kvalitet. De fire Fag indeholder de fra Brix's Stole kendte Relieffer i de vanlige herme- eller karyatideflankererede Portaler: Grav-læggelsen, Opstandelsen, Himmelfarten og Dommedag. Medens de tre først-nævnte saa at sige i alle Enkeltheder svarer til Reliefferne paa Brix's egne Stole, er Dommedagsrelieffet afvigende. Paa Hjørnerne staar joniske Dyde-

E. M. 1945

Fig. 21. Gershøj. Pengeblok (S. 956).

hermer, hvis stivnede Attituder er fjernt fra Mesterens Elegance, den første uden Attribut, de øvrige Haab, Kærlighed, Retfærdighed og Klogskab. Adskillige Enkeltheder er plumpt fornyede, sikkert 1852, da ogsaa Opgangen fornyedes (Rgsk.). Den sekskantede Himmel er samtidig med Stolen. Omkring Undersidens polygonale Midtfelt løber Lister med varieret Fladsnit. Den nedhængende Bladrække afbrydes ved Hjørnerne af Englehoveder, der ligeledes findes i Topkartoucherne. 1925 stafferedes Stol og Himmel med brogede Farver, delvis efter de oprindelige, idet en Opmaling fra 1852 fjernedes. I Indskriftskartoucherne under Storfelternes Relieffer ses Aarstallene for de tre Stafferinger: 1625, 1852 og 1925.

Stolestader. Kirken har en rig Samling Stadelgavle i Ung-Renaissance (Fig. 9—20), fra 1560'erne, af en Type, der ikke er ualmindelig i Frederiksborg Amt, hvor Plankerne dog og-

saa er dekoreret med Foldeværk (f. Eks. Kregme og Strø), mens de her er glatte. Foroven er de halvrundt afsluttede og har i Buefelterne vekslende Udskæringer: Bomærkeskjolde, et enkelt lodret delt Skjold, Akantusbladværk, Muslingeskal og Halvrosetter. Under Gavlfeltet er der et fordybet Frisefelt, hvis reliefskaarne Versaler for det meste er bortskaaret. Bevaret er følgende:

1) Peder O (Fig. 13), 2) Oluf Lav, 3) Erick 01 og 4) Per Ads (Fig. 14), af hvilke 1, 2 og 4 staar under Bomærkeskjolde; i en femte Frise skimtes Christe. .s(?).

To Stader, der før 1925 stod vestligst paa Sydsiden, men nu er anbragt østligst paa Nordsiden, er lidt afvigende og sikkert nogle faa Aar yngre. Ogsaa de har halvrunde Buefelter, men med Kartoucheskjolde, og under Frisefeltet er Planken dekoreret med geometrisk Ornamentik af midtsjællandsk Type, diagonal- og rudestillede Lister, med Akantustreblade (sml. Brønshøj Alterbordsforside S. 342). I de fleste Stader ligger de gamle Sæder eller Rester deraf under de nuværende. Enkelte Ryglæn har Renaissanceprofiler. Dørene er forsvundne; de har sikkert haft Foldeværk i Lighed med tilsvarende fra Frederiksborg Amt og ligesom det med Staderne samhørende Østpanel paa Nordsiden, hvor der sidder fire Foldeværksfyldinger, de to med bredt, ganske enkelt, de to med smallere, mere varieret Foldeværk. Indgangspanelerne paa begge Sider af Syddøren har Fyldinger og Rameværk med Renaissancepro-

filer. 1925 blev Staderne brunmalede med brogede Reliefbunde.

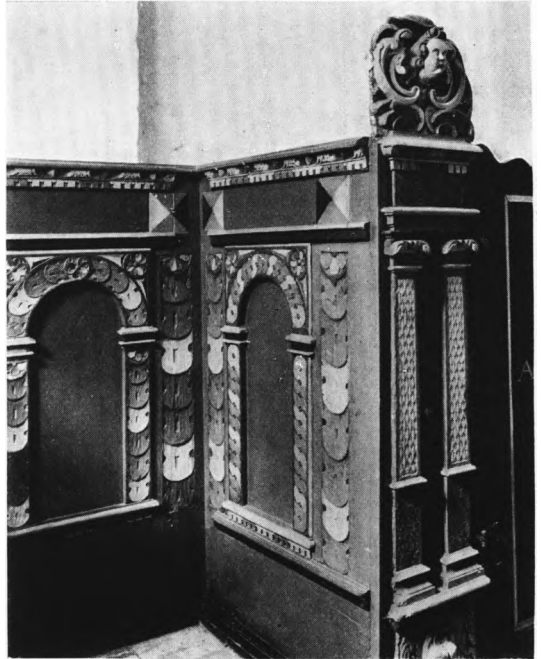
Herskabsstole i Høj-Renaissance, fra Slutningen af 1500'rne. Gavlplankerne har riflede Pilastre, smalt Frisefelt mellem Profillister og Trekantgavl med Toptinde.

Dørenes Fylding kantes af en Karnisliste og har gamle Gangjern.

Stolene, af hvilke den ene paa et Tidspunkt — anbragt under Prædikestolen — gjorde Tjeneste som Degnestol, blev 1925 anbragt som de østligste af Nordrækkens Stader. Ved Istandsættelsen fremdroges en Staffering fra 1684: i Dørfyldingerne kronede Vaaben omgivet af to grønne Laurbærgrene sammenbundne med en lyseblaa Sløjfe, mod Øst for Rosenkrantz med Initialerne H O R K (Hr. Oluf Rosenkrantz til Egholm), mod Vest for Krabbe med Initialerne F B K (Fru Birgitte Krabbe); i Fyldingshjørnerne og i Frisen en Rose. Stolene er iøvrigt brunmalede med lidt hvidt, rødt, grønt og sort paa Pilastre og Lister.

I Taarnrummet staar nu to høje Gavlplanker i Barok, fra 1640—50, gjort i Caspar Lubbekes Værksted. Over et fælles Postament med en stor Maske flankeret af Fladsnitslyng har Plankerne Værkstedets vanlige skællede Tvillingpilastre med Intarsiaprydbælter og Intarsia i Frisen; Engleansigterne i Gavltoppene er fornyede. De to Gavle, der indtil 1925 hørte til den i Korets Nordøsthjørne staaende *†Præstestol* (Fig. 22), danner nu sammen med det tidligere Daabspanel et Indlukke. Panelværket, der sandsynligvis oprindeligt har hørt sammen med Gavlene, stammer ligeledes fra Lubbekes Værksted og svarer til Panelet i Roskilde Vor Frue (S. 87; sml. ogsaa Vestpanelet i Sonnerup S. 902); de rundbuede Arkader har Profilkapitæler, Pilastre og Bueslag med skællagte Blade eller Slingbaand og flankeres af lodrette Smalfyldinger med skællagte Blade.

Ved Hovedstandsættelsen 1925 kom nogle *Stadegavle til Køge Museum, bl. a. en Renaissancegavl med Rundbuefelt, hvori et Kartoucheskjold med reliefskaaret Bomærke; i Frisefeltet reliefskaarne Versaler: Anders M, og i det trekantede Gavlfelt, der krones af Fod- og Topspir, er der et fyldigt Akantus-

V. H. 1931

Fig. 22. Gershøj. †Præstestol (S. 955).

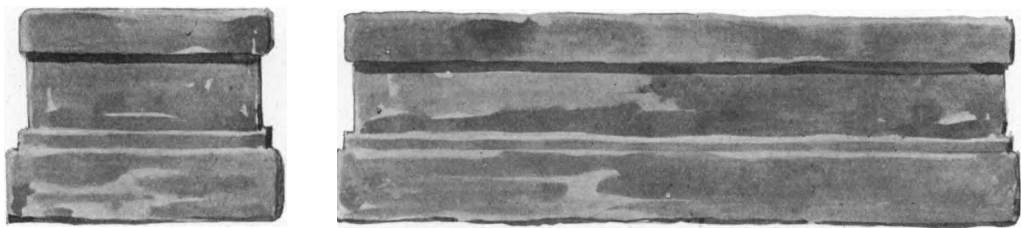

Fig. 23. Gershøj. † Gravtræ (S. 956). Efter Akvarel af Chr. Zeuthen 1877.

blad. En anden *Gavl har glat, rundbuet Felt, intet Frisefelt, men er iøvrigt af samme Type.

Pengeblok af Eg (Fig. 21), fra 1600'rne, stærkt jernbundet, med Bøjle over Pengesljdsen, en Taskelaas og en nyere Hængelaas.

Klokker. 1) 1655, støbt af Claus van Dam. Versaler mellem Dobbeltlinier: »Soli Deo gloria; me fecit Claus vam Dam anno 1655« (»Gud alene Æren; mig gjorde C. v. D. Aar 1655«). Tvm. 58 cm. Ifølge Kirkens Regnskab for 1655 førtes en Klokke til København for at omstøbes; den hjemførtes sammen med en anden liden Klokke, som man havde faaet Lov at købe; salig Mester Claus Dams Arvinger fik 45 Dir. for at omstøbe den gamle Klokke.

2) 1732, støbt af J. B. Holtzmann. Versaler mellem Akantusbladrækker: »Me fecit Johan Barthold Holtzmann Hafniæ anno 1732; gloria in excelsis Deo« (»mig gjorde etc. Ære være Gud i det højeste«). Paa Klokkelegemet: »Herr Geheimeraad Otto Krabbe Frue Birte Scheel«. Tvm. 76 cm.

Ved Klokkeskatten 1528 afleveredes en †Klokke.

Klokkestol af Fyr, med indskaaret Aarstal 1816.

GRAVMINDER

Gravsten. 1) O. 1712. »Unge Karl« Hans Andersen, Ridefoged paa Egholm og Krabbisholm, født 1669 i Reersløf, efter 14 Aars Tjeneste død 19. Juni 1712; herefter Ærevers. Ølandsk Kalksten 211,5x131 cm, med fordybede Versaler, oprindelig udfyldt med hvidt. I Skibets Gulv.

2) O. 1795. Else Marie Hansen, født i Bromaae Bye 1757, død 8. April 1795 paa Krabbesholm. Granitsten, 143,5 x 73 cm, med fordybede Versaler. Paa Kirkegaarden, Syd for Skibet.

3) O. 1805. Jens Otto Bagger, Forpagter paa Krabbesholm, født 12. Aug.(?) 1765, død ? Maj 1805. Randprofileret Sandsten, 188x84 cm, med fordybet Kursiv. Paa Kirkegaarden, Syd for Koret.

†*Kirkegaardsmonument.* Gravtræ (Fig. 23) formet som en Ligkiste med ud-kraget Laagprofil og aftrappet Sokkelprofil, »omtrent 3½ Alen lang« og gjort af eet Stykke Træ. Laa 1858 paa Kirkegaarden, »bag Taarnet« (Zeuthen).

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1616—19, heri Synsforretninger. 1620 (RA), 1616—72 (LA). — Synsprotokoller 1821—84 (LA). — Præsteindberetning 1772 (LA). — Museumsindberetninger af K. Bahnson 1883, Poul Nørlund og Erik Zahle 1919. Revideret af E. Moltke, Elna Møller og Kirsten Weber-Andersen.

J. Kornerup: Notebog VIII. 1895—96. S. 13 (NM).

¹ Aug. F. Schmidt: Danmarks Helligkilder S. 116. ² Sml. Sigersted. DK.Sorø S. 431.

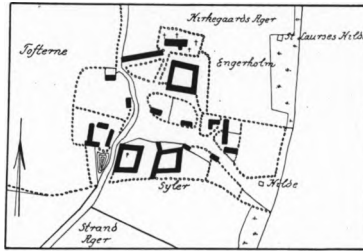

Fig. 24. Gershøj 1797.